

N:o 13.

Ank. till Riksd. Kansli d. 20 Febr. 1872, kl. 2 e. m.

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts betänkande (N:o 6), i anledning af väckt motion derom, att kronohemmans lösen eller omföring till skatte skall genom kungörelse i kyrkorna offentliggöras.

Uti en inom Andra Kammaren väckt motion (N:o 76) har Herr *H. Bewelius*, på anförda skäl, föreslagit, att det skulle åligga Konungens Befallningshafvande, att så snart en kronolägenhet varder från krono till skatte löst eller omförd, derom uti häradets kyrkor utfärda allmän kungörelse, hvarigenom den, som från kronolägenheten betingat sig födorådsförmåner, om hvilkas utgående från lägenheten Konungens Befallningshafvande, med stöd af Kongl. Kammarkollegii kungörelse af den 29 Februari 1808, meddelat stadfästelse-resolution, blifver om en sådan omföring underrättad och sättes i tillfälle att å det lagtima ting, som derefter först inom häradet infaller, hos Häradsrätten låta in-teckna det om födorådsförmånernas utgörande träffade aftal.

Den af motionären åberopade kungörelsen är i 8:de punkten af denna lydelse:

“Har någon åbo, som et kronohemman länge innehaft och väl häfdadt, öfverlåtitt detsamma til något af sina barn, arfvingar eller oskyld man, med förbehåll af undantag eller lifstidsförsörjning, och samma hemman, efter vederbörlig pröfning, skulle tilläggas någon annan, som til åborätten finnes närmare berättigad; må den afgångne åboen, sådant oaktadt, til godo njuta det förbehållne undantaget

eller försörjningen; dock att landshöfdingen bör pröfva, huruvida de betingade villkor med hemmanets och den tillträdde åboens bestånd äro förenlige, i saknad hvaraf de derefter måge minskas och rättas. Et lika förhållande i denna del äger rum i anseende til hädanefter skeende afhandlingar.“

Med stöd af detta stadgande lærer i allmänhet inom de nordligaste länen i riket blifvit brukligt, att vid öfverlåtelse af åborätt till ett kronohemman eller nybygge afträdande åboen sökt och erhållit Konungens Befallningshafvandes stadfästelse å vid hemmanet eller nybygget betingade undantagsförmåner. Den, som erhållit en dylik resolution, har ansett sig fullt betryggad uti åtnjutandet under sin återstående lifstid af dessa förmåner, samt derföre ej ansett sig härutinnan behöfva vidtaga någon ytterligare åtgärd, äfven om hemmanet öfvergått till skatte, hvilket dessutom lätt kunnat ske, utan att undantagstagaren derom erhåller någon kunskap. I hvilketdera fallet som helst lærer, efter hvad Utskottet inhemtat, denna undantagstagarens tillit och okunnighet mången gång ledt derhän, att han vid skeende försäljning af det till skatte lösta hemmanet gått miste om sina derifrån förut utgående förmåner samt på sin sena ålderdom sett sig nödsakad att anlita fattigvården. Detta sorgliga slut på mångens lefnad, som under sina kraftigaste år å oröjd skog brutit nya hemman, skulle dock så lätt kunnat undvikas, om in-teckning i hemmanet, vid dess lösen eller omföring till skatte, i tid blifvit sökt till säkerhet för erhållna undantagsförmåner. Till undanrödjande af dessa missförhållanden äro, efter Utskottets förmenande, åtgärder från lagstiftningens sida af behofvet högt påkallade. Dock tror Utskottet ej, att den här åsyftade större tryggheten för äldre kronoåboer tillförsäkrade födorådsförmåner skulle ernås genom en blott pålysning i sockenkyrkan om kronohemmans omföring till skatte, då födorådstagare dels för sin högre ålder, dels för det stora afstånd hvarpå hemmanen ofta äro belägna från kyrkan, der sällan inträffa, hvarförutan de ej kunna med säkerhet erhålla kunskap om i kyrkan upplästa kungörelser. Deremot skulle det af motionären åsyftade målet otvifvelaktigt vinnas, om det ålåge Konungens Befallningshafvande, att vid ett kronohemmans eller nybygges lösen eller omföring till skatte, derom genom kronobetjeningen underrätta den elier de födorådstagare, hvilka vid samma hemman eller nybygge möjligen finnas, med uttrycklig påmin-nelse derom att födorådstagaren, derest han ville blifva betryggad för födorådsförmånernas framtida utgående från hemmanet, borde vid näst i häradet infallande lagtima ting in-teckna sitt i berörda hänseende erhållna kontrakt. På dessa skäl får Utskottet vördsamt föreslå,

att Riksdagen för sin del ville besluta samt i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t täcktes låta förordna, att, för den händelse ett kronohemman eller nybygge, från hvilket födorådsförmåner utgå, löses eller omföres till skatte, Konungens Befallningshafvande i

länet ofördröjligen genom kronobetjeningen derom skall underrätta föderådstagaren jemte förständigande för denne, att vid näst i häradet infallande lagtima ting söka i hemmanet in-teckning för den handling, hvarpå de betingade föderådsförmånerna sig grunda.

Stockholm den 20 Februari 1872.

På Utskottets vägnar:

G. af Schmidt.

N:o 14.

Ank. till Riksd. Kansli d. 20 Febr. 1872, kl. 2 e. m.

Andra Kammarens Tredje Tillfälliga Utskotts utlåtande (N:o 7), med anledning af Herr Sam. Johnsons motion, N:o 174, angående förhöjning af legan för gästgifveri-, håll- och reservskjuts till 1 riksdaler 20 öre milen, der entrepenad icke kunnat komma till stånd.

Motionären andrager såsom egentligt motiv för sin framställning, att "det finnes nemligen icke så få gästgifverier, der skjuts förekommer mycket sällan, ja endast 2 å 3 gånger i månaden, men de skjutsskyldige äro det oakadt nödsakade att dagligen stå i beredskap med hästar och åkdon. Vid sådana mindre gästgifverier kunna entrepenader icke inrättas, dels emedan icke någon vill under sådana